

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΔΕΔΕ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή αριθ.31852/13)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

28 Μαΐου 2020

Η παρούσα απόφαση είναι οριστική. Ενδέχεται να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Λη.

Στην υπόθεση Δέδε κατά Ελλάδας,
Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζοντας σε τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Ales Pejchal, *Πρόεδρος*,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Jovan Ilievski, *Δικαστές*

και Renata Degener, *Αναπληρώτρια Γραμματέας Τμήματος*

Λαμβανομένης υπόψη της προαναφερόμενης προσφυγής (αρ.31852/13),
στρεφόμενης κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, με την οποία υπήκοος
αυτής, η Κα Αθηνά Δέδε («η προσφεύγουσα»), προσέφυγε στο Δικαστήριο
στις 30 Απριλίου 2013 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την
Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών
Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

Λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων των μερών,
Σημειώνοντας ότι στις 7 Μαΐου 2018 η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην
Κυβέρνηση.

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 21 Απριλίου 2020,
Εκδίδει την παρακάτω απόφαση, η οποία ελήφθη κατά την ως άνω
ημερομηνία:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η παρούσα προσφυγή αφορά στην φερόμενη ως αδικαιολόγητη άρνηση
της Διοίκησης να συμμορφωθεί με δικαστική απόφαση σε υπόθεση
απαλλοτρίωσης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

2. Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1935 και κατοικεί στην Θεσσαλονίκη.
Εκπροσωπήθηκε από τον Κο Δ.Κωστή, Δικηγόρο.

3. Η ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από την
απεσταλμένη του αντιπροσώπου της, Κα Α. Δημητρακοπούλου, Πάρεδρο
του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Σ.

4. Η προσφεύγουσα είναι ιδιοκτήτρια ενός οικοπέδου 2.204 τ.μ. στη συνοικία του Πανοράματος στην Θεσσαλονίκη.

5. Στις 5 Μαρτίου 2008, η προσφεύγουσα (με άλλα φυσικά πρόσωπα που δεν είναι προσφεύγοντα) κατέθεσε στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης αίτηση ακύρωσης της σιωπηρής άρνησης της Περιφέρειας Θεσσαλονίκης να άρει την απαλλοτρίωση, η οποία αποφασίστηκε προγενέστερα για τμήμα 794,24 τ.μ. του προαναφερόμενου οικοπέδου, καθώς και της απόφασης της κοινότητας Πανοράματος της 24^{ης} Ιανουαρίου 2008, η οποία είχε απορρίψει την αίτησή της περί άρσης της απαλλοτρίωσης σχετικά με το εν λόγω τμήμα του οικοπέδου.

6. Η προσφεύγουσα ανέφερε ότι η άνω απαλλοτρίωση είχε αποφασιστεί με διάταγμα της 6^{ης} Αυγούστου 1959 για τις ανάγκες κατασκευής δρόμου που συνδέει την Θεσσαλονίκη με τον Χορτιάτη και ότι η μόνη πράξη που έγινε ενόψει της απαλλοτρίωσης αυτής ήταν μία απόφαση της Νομαρχίας Θεσσαλονίκης που εκδόθηκε το 1976, η οποία καθόριζε τον κατάλογο των προσώπων προς αποζημίωση. Ανέφερε ότι για διάστημα σαράντα οκτώ ετών κανένα άλλο μέτρο δεν είχε ληφθεί σε σχέση με την άνω απαλλοτρίωση.

7. Με οριστική απόφαση (αρ.595/2010) της 26^{ης} Νοεμβρίου 2010, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης έκανε δεκτή την αίτηση και ακύρωσε τόσο την σιωπηρή άρνηση της Διοίκησης όσο και την από 24 Ιανουαρίου 2008 απόφαση. Τόνισε ότι ένα διάστημα σαράντα οκτώ ετών χωρίς η Διοίκηση να ολοκληρώσει την διαδικασία απαλλοτρίωσης και χωρίς να κινήσει τη διαδικασία προσδιορισμού αποζημίωσης απαλλοτρίωσης υπερέβαινε τον εύλογο χρόνο εντός του οποίου μπορούσε να γίνει συνταγματικά ανεκτή η δέσμευση ιδιοκτησίας. Παρέπεμψε την υπόθεση στην Διοίκηση προκειμένου εκείνη να προβεί στην άρση της απαλλοτρίωσης.

8. Στις 7 Ιουλίου 2011, η προσφεύγουσα παραπονέθηκε για τη μη εκτέλεση της υπ.αριθ. 595/2010 απόφασης ενώπιον του Τριμελούς Συμβουλίου του Διοικητικού Πρωτοδικείου, το οποίο είναι επιφορτισμένο με την εκτέλεση των αποφάσεων του δικαστηρίου αυτού. Ανέφερε ότι το Νοέμβριο 2010 είχε ζητήσει από όλες τις δημόσιες υπηρεσίες που αφορούσε η απόφαση να

Μ.

συμμορφωθούν σε αυτή αλλά ότι η μόνη χειροπιαστή αντίδραση της Διοίκησης ήταν να αποστείλει στην κατοικία της ένα έγγραφο της 5^{ης} Μαΐου 2011 της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, με το οποίο της ζητείτο να προσκομίσει αντίγραφο της απόφασης και κάθε άλλου χρήσιμου τεχνικού εγγράφου, κάτι που φέρεται να έπραξε άμεσα. Προσέθεσε ότι τον Ιούνιο 2011 η Περιφέρεια είχε διαβιβάσει τα άνω έγγραφα στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας και Θράκης, εξηγώντας ότι αυτή ήταν μια αρμοδιότερη αρχή για να επεξεργαστεί την αίτηση.

9. Στις 12 Ιανουαρίου 2012, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου κάλεσε τις διάφορες οικείες δημόσιες υπηρεσίες να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους δεν είχαν συμμορφωθεί στη δικαστική απόφαση. Το Συμβούλιο έλαβε έγγραφα από την Κοινότητα Πυλαίας-Χορτιάτη, τη Διεύθυνση Τεχνικών Εργων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και τη Διεύθυνση Πολεοδομίας του Δήμου Θεσσαλονίκης.

10. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2012, το Συμβούλιο απέρριψε την προσφυγή της προσφεύγουσας για το λόγο ότι η άρνηση από την Κοινότητα του Χορτιάτη και από την Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας να συμμορφωθούν προς τη δικαστική απόφαση δεν ήταν αδικαιολόγητη (απόφαση αρ.10/2012).

11. Το Συμβούλιο επεσήμανε ότι το επίδικο τμήμα του οικοπέδου της προσφεύγουσας δεν περιλαμβάνετο στο πολεοδομικό σχέδιο, βρισκόταν εκτός σχεδίου πόλης και δεν υπάγετο σε απαλλοτρίωση, ούτε για τις ανάγκες του άνω σχεδίου, ούτε για εκείνες της διαπλάτυνσης της περιφερειακής οδού και ότι καμία απαλλοτρίωση δεν αφορούσε το οικοδομικό τετράγωνο όπου βρισκόταν το άνω τμήμα οικοπέδου.

12. Το Συμβούλιο προσέθεσε ότι εφόσον το άνω τμήμα του οικοπέδου δεν αποτελούσε αντικείμενο οιασδήποτε απαλλοτρίωσης και δεν περιλαμβάνετο σε νέο σχέδιο, τα ζητήματα που σχετίζονταν με την άρση απαλλοτρίωσης ή τη χορήγηση αποζημίωσης ήταν άνευ αντικειμένου. Σημείωσε επιπλέον ότι προέκυπτε από ένα έγγραφο της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος και Χωροταξίας ότι δεν υπήρχε καμία δέσμευση ιδιοκτησίας καθώς το τμήμα του οικοπέδου στο οποίο αναφερόταν η απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου δεν είχε

Α.

συμπεριληφθεί στο σχέδιο πόλης και δεν το αφορούσε η διαπλάτυνση του δρόμου. Από την άλλη, το Συμβούλιο επεσήμανε ότι στα έγγραφα του φακέλου συμπεριλαμβανόταν μία οικοδομική άδεια, η οποία εκδόθηκε το 1966 προς όφελος μίας ανιούσας της προσφεύγουσας και η οποία περιέγραφε το οικόπεδο ως άρτιο και οικοδομήσιμο και με πρόσοψη στο δρόμο αλλά χωρίς αυτό να εφάπτεται με τον δρόμο αυτό.

ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

13. Ως προς το οικείο εσωτερικό νομικό πλαίσιο και πρακτική, γίνεται αναφορά στην απόφαση *Παναγιώτης Γκίκας κατά Ελλάδας*, αρ.26914/07, παραγ.19-26, 2 Απριλίου 2009.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 6 ΠΑΡ.1 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

14. Η προσφεύγουσα παραπονείται ότι δεν μπορεί να πετύχει την εκτέλεση από τη Διοίκηση της υπ.αριθ.595/2010 απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και ότι δεν διαθέτει καμία αποτελεσματική προσφυγή για να καταγγείλι τη μη εκτέλεση αυτή. Επικαλείται τα άρθρα 6 παρ.,1 και 13 της Σύμβασης, η διατύπωση των οποίων έχει ως εξής:

Άρθρο 6 παρ.1

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) υπό (...) δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).».

Άρθρο 13

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (..) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού**1. Έλλειψη της ιδιότητας του θύματος**

15. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να διατείνεται ότι είναι θύμα των παραβιάσεων που επικαλείται. Αναφέρει ότι το επίδικο τεμάχιο γης δεν αποτελούσε μέρος ούτε του κοινόχρηστου χώρου, όπως αυτό οριοθετείται με διάταγμα της 6^{ης} Αυγούστου 1959, ούτε της απαλλοτριωμένης έκτασης για το νέο σχέδιο πόλης. Εκτιμά λοιπόν ότι καμία υποχρέωση αποζημίωσης δεν βάρυνε τη Διοίκηση και ότι δεν μπορούμε να μιλάμε για αδικαιολόγητη άρνηση της Διοίκησης να συμμορφωθεί στη δικαστική απόφαση.

16. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι υπό τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, η ένσταση που προβάλλει η Κυβέρνηση συνδέεται τόσο στενά με την ουσία της αιτίας της προσφεύγουσας σχετικά με το άρθρο 6 της Σύμβασης που πρέπει να συνεκδικαστεί με την ουσία.

2. Μη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων

17. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η προσφεύγουσα δεν εξάντλησε τα εσωτερικά ένδικα μέσα, εξηγώντας ότι η ενδιαφερόμενη δεν κατάθεσε κατά του Κράτους αγωγή αποζημίωσης βάσει του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Ισχυρίζεται ότι στο πλαίσιο μίας τέτοιας διαδικασίας τα διοικητικά δικαστήρια, εξετάζοντας τη βασιμότητα της αγωγής, θα είχαν παρεπιμπτόντως προβεί σε εκτίμηση της νομιμότητας των πράξεων ή παραλείψεων της Διοίκησης και της συμβατότητάς τους με τη Σύμβαση.

18. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι προσφεύγοντας ενώπιον του Τριμελούς Συμβουλίου του Διοικητικού Πρωτοδικείου, το οποίο είναι επιφορτισμένο με την εκτέλεση των αποφάσεων του άνω δικαστηρίου, συμμορφώθηκε στην υποχρέωση εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων.

19. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τη νομολογία του, κατά την οποία όταν έχει γίνει χρήση ενός ένδικου μέσου, δεν απαιτείται η χρήση άλλου βοηθήματος

με σχεδόν παρόμοιο σκοπό (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Micallef κατά Μάλτας* [GC] αρ.17056/06, παρ.58, ΕΔΔΑ 2009, και *Kozacioglu κατά Τουρκίας* [GC] αρ.2334/03, παρ.40, 19 Φεβρουαρίου 2009). Δεν είναι σκόπιμο να αναγκάζεται ένα άτομο, το οποίο έχει εξασφαλίσει απαίτηση κατά του Κράτους μετά από δίκη να κινεί επιπλέον διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης προκειμένου να πετύχει ικανοποίηση του αιτήματός του (*Μεταξάς κατά Ελλάδας*, αρ. 8415/02, παρ.19, 27 Μαΐου 2004, και *Καραχάλιος κατά Ελλάδας*, αρ. 62503/00, 26 Σεπτεμβρίου 2002).

20. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα παραπονείται ότι η Διοίκηση αρνείται να συμμορφωθεί προς δικαστική απόφαση που τής επιτάσσει να εκτελέσει συγκεκριμένη πράξη, ήτοι να άρει την απαλλοτρίωση που βαραίνει το ακίνητό της. Επισημαίνει ότι η ενδιαφερόμενη προσέφυγε ενώπιον του οργάνου στο οποίο η εσωτερική νομοθεσία έχει αναθέσει την αρμοδιότητα να εξετάζει τέτοιες καταστάσεις. Υπό τις συνθήκες αυτές, εκτιμά ότι η πρόσθετη κατάθεση από την προσφεύγουσα αγωγής αποζημίωσης δεν μπορεί να θεωρείται ως ενέργεια, στην οποία θα έπρεπε να είχε προβεί η ενδιαφερόμενη προκειμένου να έχει εξαντλήσει τα εσωτερικά ένδικα μέσα.

21. Το Δικαστήριο απορρίπτει λοιπόν την σχετική ένσταση της Κυβέρνησης.

3.Συμπέρασμα

22. Κρίνοντας ότι οι άνω αιτιάσεις δεν είναι προδήλως αβάσιμες, ούτε απαράδεκτες για άλλο προβλεπόμενο στο άρθρο 35 της Σύμβασης λόγο, το Δικαστήριο τις κηρύσσει παραδεκτές.

B. Επί της ουσίας

1. Άρθρο 6

23. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο μόνος λόγος για τον οποίο το Τριμελές Συμβούλιο του Διοικητικού Πρωτοδικείου και η Διοίκηση αρνούνται να εκτελέσουν την υπ'αρ.595/2010 απόφαση του Διοικητικού

72

Πρωτοδικείου είναι η ύπαρξη ενός εγγράφου της Διεύθυνση Πολεοδομίας του Δήμου Θεσσαλονίκης, το πόρισμα της οποίας υιοθέτησε το εν λόγω Συμβούλιο. Το άνω πόρισμα όμως βασίζεται, κατά τη γνώμη της, σε λανθασμένη και αντίθετη προς τον σχετικό εσωτερικό νόμο ερμηνεία της θέσης του οικοπέδου. Τα τοπογραφικά διαγράμματα φέρεται να ερμηνεύθηκαν χωρίς καμία νομική βάση, καμία εξήγηση δεν φέρεται να δόθηκε για να δικαιολογήσει την αδράνεια της Διοίκησης επί δεκαετίες και καμία αναφορά δεν φέρεται να έχει γίνει στους ισχυρισμούς της ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου.

24. Η Κυβέρνηση, δε, υποστηρίζει ότι ενόψει των περιστάσεων της υπόθεσης και, ιδίως, της απόφασης του Τριμελούς Συμβουλίου του Διοικητικού Πρωτοδικείου, η Διοίκηση δεν έχει καμία υποχρέωση να ενεργήσει για να συμμορφωθεί προς την απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου. Όταν αποδεικνύεται αναγκαία η άρση της απαλλοτρίωσης ενός οικοπέδου, η Διοίκηση δεν καλείται να κηρύξει αυτόματα οικοδομήσιμο το εν λόγω οικόπεδο. Οφείλει πρώτα να εξετάσει τα χαρακτηριστικά του οικοπέδου, το πολεοδομικό καθεστώς της περιοχής όπου βρίσκεται και τις πολεοδομικές ανάγκες και ανάγκες δημιουργίας δημόσιων χώρων και, στη συνέχεια, να ελέγξει αν υπάρχουν λόγοι που να μην επιτρέπουν τη δόμηση.

25. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι το δικαίωμα προσβάσεως σε δικαστήριο, το οποίο εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, θα καθίστατο κενό περιεχομένου εάν η εσωτερική έννομη τάξη ενός Συμβαλλομένου Κράτους επέτρεπε να παραμένει αναποτελεσματική σε βάρος ενός διαδίκου μία οριστική και υποχρεωτική δικαστική απόφαση. Η εκτέλεση αποφάσεως οποιουδήποτε δικαστηρίου πρέπει να θεωρείται ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της «δίκης» κατά την έννοια του άρθρου 6. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι η πραγματική και αποτελεσματική προστασία του υποκειμένου στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων και η αποκατάσταση της νομιμότητας συνεπάγονται την υποχρέωση για τη Διοίκηση να συμμορφώνεται προς πρωτοβάθμια δικαστική απόφαση ή απόφαση του

M.

ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου του Κράτους σε τέτοιες υποθέσεις (*Hornsby κατά Ελλάδας*, 19 Μαρτίου 1977, παρ.40 και επ., *Συλλογή αποφάσεων* 1997-II).

26. Επιπρόσθετα, το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι σύμφωνα με την σχετική νομολογία του η υποχρέωση εκτέλεσης μίας δικαστικής απόφασης δεν περιορίζεται στο διατακτικό αυτής. Πράγματι, πρέπει να τηρηθεί και να εφαρμοστεί και η ουσία της απόφασης. Ως ακολούθως, οι πράξεις κι παραλείψεις της Διοίκησης που λαμβάνουν χώρα μετά από οριστική και εκτελεστή απόφαση διοικητικού δικαστηρίου δεν μπορούν ούτε να εμποδίζουν, ούτε, ακόμα λιγότερο, να αμφισβητούν την ουσία της απόφασης αυτής (*Immobiliare Saffi κατά Ιταλίας* [GC], αρ.22774/93, παρ.74, ΕΔΔΑ 1999-V).

27. Σε ό,τι αφορά στην παρούσα υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις παρατηρήσεις της ενώπιον του Δικαστηρίου η προσφεύγουσα επιδιώκει, μέσω μακρυσκελών ισχυρισμών, να αποδείξει ότι οι διαφορές μεταξύ της απόφασης αρ.595/2010 και της απόφασης αρ.10/2020 του Τριμελούς Συμβουλίου προκύπτουν από το γεγονός ότι το τελευταίο βασίστηκε μόνο στο έγγραφο της Διεύθυνσης Πολεοδομίας του Δήμου Θεσσαλονίκης, το οποίο χορηγήθηκε κατά τον χρόνο που διεξαγόταν η διαδικασία ενώπιον του άνω Συμβουλίου και ότι εκείνο φέρεται να παρέλειψε παντελώς να λάβει υπόψη του πολλά άλλα στοιχεία ικανά να προσδιορίσουν το καθεστώς του οικοπέδου της προσφεύγουσας, ήτοι το διάταγμα του 1959 και την τροποποίησή του το 2007, το σχέδιο πόλης του Πανοράματος και τα επίσημα σχέδια της Κοινότητας, την πάγια πρακτική της Διοίκησης μέχρι το 2012, τους ισχυρισμούς των διοικητικών αρχών ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου και τους πολεοδομικούς κανονισμούς από το 1955 έως το 1985.

28. Εντούτοις, το Δικαστήριο δεν οφείλει, στην συγκεκριμένη υπόθεση, να προσδιορίσει, ως να ήταν δικαστήριο τέταρτου βαθμού, ποιο από τα δύο τμήματα του Διοικητικού Πρωτοδικείου που χρειάστηκε να εξετάσουν την υπόθεση αυτή εφάρμοσε ορθότερα τα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με το

Μ.

καθεστώς του εν λόγω οικοπέδου.

29. Η αιτίαση της προσφεύγουσα αφορά στην άρνηση της Διοίκησης να συμμορφωθεί προς οριστική δικαστική απόφαση, ήτοι την υπ' αριθ. 595/2010 απόφαση με την οποία το Διοικητικό Πρωτοδικείο παρέπεμψε την υπόθεση στη Διοίκηση προκειμένου εκείνη να άρει την απαλλοτρίωση και να τροποποιήσει σχετικώς το σχέδιο πόλης. Η Διοίκηση είχε την ευχέρεια, εάν δεν συμφωνούσε με τα συμπεράσματα της άνω απόφασης, να ασκήσει έφεση κατά της τελευταίας. Όμως δεν το έκανε. Επιπλέον, όχι μόνο δεν έλαβε κανένα μέτρο για να συμμορφωθεί στην απόφαση αλλά η στάση της δίνει μάλλον την εντύπωση ότι είχε ενδοιασμούς ως προς την εκτέλεσή της, ή, τουλάχιστον, ότι ήθελε να καθυστερήσει την εκτέλεσή της.

30. Το Δικαστήριο σημειώνει σχετικά ότι η μοναδική συγκεκριμένη αντίδραση της Διοίκησης ήταν η αποστολή από την Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας ενός εγγράφου με ημερομηνία 5 Μαΐου 2001 με το οποίο ζητούσε από την προσφεύγουσα να προσκομίσει αντίγραφο της πρωτοβάθμιας απόφασης καθώς και κάθε άλλου χρήσιμου τεχνικού εγγράφου. Τον Ιούνιο 2011, η Περιφέρεια διαβίβασε τα έγγραφα που έλαβε από την προσφεύγουσα στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας και Θράκης, εξηγώντας ότι αυτή ήταν αρμοδιότερη αρχή για να επεξεργαστεί την αίτηση (άνω παράγραφος 8).

31. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η διαδικασία ενώπιον του Τριμελούς Συμβουλίου του Διοικητικού Πρωτοδικείου, το οποίο είναι επιφορτισμένο με την εκτέλεση των πρωτοβάθμιων αποφάσεων δεν θα μπορούσε να εξομοιωθεί με δίκη ικανή να οδηγήσει στην επανάληψη της διαδικασίας και στην ανατροπή του συμπεράσματος του διοικητικού δικαστηρίου. Στο θέμα αυτό, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία ενώπιον του εν λόγω οργάνου διεξάγεται χωρίς την παρουσία των μερών. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ζητά από τη Διοίκηση να τον ενημερώσει σχετικά με τους λόγους για τους οποίους αρνείται να συμμορφωθεί στην πρωτοβάθμια απόφαση ή καθυστερεί να το κάνει. Σε περίπτωση επίμονης άρνησης, το Συμβούλιο μπορεί να διατάξει τη Διοίκηση να καταβάλλει κάποιο ποσό λόγω

Κ

ηθικής βλάβης στο ενδιαφερόμενο μέρος.

32. Το Δικαστήριο έχει εξάλλου εκφράσει επανειλημμένως επιφυλάξεις ως προς την αποτελεσματικότητα ενός τέτοιου Συμβουλίου για την επανόρθωση κατάστασης μη εκτέλεσης δικαστικής απόφασης (*Ρομπότη και Ρομπότης κατά Ελλάδας*, αρ. 14263/04, παρ.19-20, 25 Ιοανουαρίου 2007, *Γεωργούλης και λοιποί κατά Ελλάδας*, αρ. 38752/04, παρ.19, 21 Ιουνίου 2007, *Κανελλοπουλος κατά Ελλάδας*, αρ.11325/06, παρ.19-20, 21 Φεβρουαρίου 2008 και *Παναγιώτης Γκίκας και Γεώργιος Γκίκας*, ανωτέρω, παρ.30).

33.Λαμβανομένων υπόψη των προηγούμενων σκέψεων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα βάσιμα υποστηρίζει ότι οι εθνικές αρχές παρέλειψαν να συμμορφωθούν στην υπ'αρ.595/2010 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου, στερώντας έτσι το άρθρο 6 παρ.1 της Σύμβασης από κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα.

34. Επομένως, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με την έλλειψη της ιδιότητας του θύματος της προσφεύγουσας και κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ.1 της Σύμβασης.

2. Άρθρο 13

35. Η προσφεύγουσα επαναλαμβάνει τη θέση της κατά την οποία δεν διέθετε κανένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο για να καταγγείλει την άρνηση της Διοίκησης να συμμορφωθεί στην υπ'αρ. 595/2010 απόφαση.

36. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η προσφυγή ενώπιον του Τριμελούς Συμβουλίου που προβλέπει ο νόμος αρ.3068/2002 είναι αποτελεσματική προσφυγή και ότι η αποτελεσματικότητά της δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από την προσφεύγουσα για το μόνο λόγο ότι δεν είναι ικανοποιημένη από την απόφαση που έλαβε το Συμβούλιο στην προκειμένη περίπτωση. Προσθέτει ότι η αγωγή αποζημίωσης βάσει των άρθρων 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα αποτελούσε εν προκειμένω μία άλλη αποτελεσματική προσφυγή.

37. Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματά του επί του θέματος της εξάντλησης των ενδίκων μέσων καθώς και τη σχετική του νομολογία (βλέπε, μεταξύ

20

άλλων, Ζαζάνης και λοιποί κατά Ελλάδα, αρ.68138/01, παρ.46-49, 18 Νοεμβρίου 2004, και Κανελλόπουλος, ανωτέρω, παρ.33), το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της έλλειψης στο εσωτερικό δίκαιο ενδίκου βοηθήματος ικανού να επιτρέψει στην προσφεύγουσα να πετύχει την εκτέλεση της υπ'αρ.595/2010 απόφασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΙΣΧΥΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΥΠ'ΑΡΙΘ.1 ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

38. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η δέσμευση της ιδιοκτησίας της από το 1959, η άρνηση της Διοίκησης να συμμορφωθεί στην απόφαση που λήφθηκε προς όφελός της και η βούληση της Διοίκησης να διατηρήσει τους περιορισμούς της αναλύονται ως παραβίαση του δικαιώματός της σε σεβασμό της περιουσίας της. Επικαλείται το άρθρο 1 του υπ'αρ.1 Πρωτοκόλλου, σύμφωνα με το οποίο:

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού εμμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου, όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει εν ισχύ νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

39. Η Κυβέρνηση επικαλείται εκ νέου τη μη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων, προσάπτοντας στην προσφεύγουσα ότι δεν κατέθεσε αγωγή αποζημίωσης κατά του Κράτους βάσει των άρθρων 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα.

40. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι κατά την επίμαχη περίοδο η προσφεύγουσα βρέθηκε σε αδυναμία να κάνει χρήση ή να εκμεταλλευτεί το ακίνητό της και ότι χρειάστηκε λοιπόν να επιβαρυνθεί σημαντικά. Θεωρεί ωστόσο ότι η ενδιαφερόμενη έπρεπε να είχε προσφύγει στα διοικητικά

δικαστήρια καταθέτοντας αγωγή αποζημίωσης βάσει των άρθρων 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα. Πράγματι, η εσωτερική νομολογία δέχεται ρητώς ότι στις περιπτώσεις που η Διοίκηση δεσμεύει ένα οικόπεδο πέραν του εύλογου χρόνου, ο ιδιοκτήτης που θίγεται ζητά αποζημίωση για τη βλάβη που υπέστη. Κατά την εξέταση της αίτησης, τα δικαστήρια που έχουν επιληφθεί της υπόθεσης προβαίνουν στον έλεγχο της νομιμότητας της συγκεκριμένης διοικητικής πράξης. Αντίθετα, η προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου που κατέθεσε η προσφεύγουσα στην παρούσα υπόθεση δεν θα μπορούσε παρά να οδηγήσει στην ακύρωση της σιωπηρής άρνησης της Διοίκησης να άρει το βάρος επί της ιδιοκτησίας της και ήταν ακατάλληλη να αποκαταστήσει τη ζημία που προέκυψε από τη δέσμευση αυτής επί πολλά έτη (βλέπε επίσης *Παναγιώτης Γκίκας και Γεώργιος Γκίκας*, ανωτέρω, παρ.46).

41. Παρόμοιο συμπέρασμα ισχύει και για την περίοδο που ακολούθησε την απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου. Αποτελεί αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι καθυστερώντας την άρση της επίδικης απαλλοτρίωσης, η Διοίκηση στερεί σήμερα την προσφεύγουσα από την απόλαυση του περιουσιακού της στοιχείου. Όμως προς επιδίωξη της αποκατάστασης της ζημίας που υπέστη από την αδράνεια της Διοίκησης, η προσφεύγουσα θα έπρεπε, και στην περίπτωση αυτή, να ζητήσει αποκατάσταση της ζημίας της βασιζόμενη στα άρθρα 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (*ibidem*, παρ.47).

42. Επομένως, η άνω αιτίαση πρέπει να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων, κατ'εφαρμογή των άρθρων 35 παρ.1 και 4 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

43. Κατά το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Βλάβη

44. Προς αποκατάσταση της υλικής βλάβης που εκτιμά ότι υπέστη, η προσφεύγουσα ζητά διάφορα ποσά για απώλεια εισοδημάτων και φόρους που καταβλήθηκαν κατά την περίοδο 2008-2018 για το σύνολο των 2 204 τ.μ. της ιδιοκτησίας της. Ζητά επιπλέον 30 000 ευρώ λόγω ηθικής βλάβης.

45. Η Κυβέρνηση αντιτείνει ότι η αίτηση της προσφεύγουσας για υλική βλάβη βασίζεται σε στέρηση ιδιοκτησίας που εκτιμά ότι δεν υπήρξε. Όσον αφορά στην ηθική βλάβη, θεωρεί ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό.

46. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι διαπίστωσε μόνο παραβιάσεις των άρθρων 6 παρ.1 και 13 της Σύμβασης λόγω της μη εκτέλεσης δικαστικής απόφασης. Απορρίπτει λοιπόν την αίτηση της προσφεύγουσας σχετικά με υλική βλάβη. Αντιθέτως της επιδικάζει 8 000 ευρώ λόγω ηθικής βλάβης.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

47. Η προσφεύγουσα αξιώνει 1 000 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη τα οποία κατέβαλε στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων και 4 585 ευρώ για εκείνα που κατέβαλε για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

48. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το ποσό που ζητείται για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου είναι υπερβολικό. Υποστηρίζει εξάλλου ότι η προσφεύγουσα δεν δικαιούται κανένα ποσό για τη διαδικασία ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου εφόσον κατά τη γνώμη της η άνω διαδικασία έλαβε χώρα ανεξαρτήτως της ισχυριζόμενης παραβίασης της Σύμβασης.

49. Λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων που έχει στην κατοχή του και της νομολογίας του, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει στην προσφεύγουσα το ποσό των 2 000 ευρώ για τη διαδικασία

901

ενώπιόν του. Υιοθετεί, αντιθέτως, την θέση της Κυβέρνησης σε ό,τι αφορά στη διαδικασία ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου και δεν επιδικάζει κανένα ποσό για το λόγο αυτό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

50. Το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Συνεκδικάζει με την ουσία την προκαταρκτική ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με την έλλειψη της ιδιότητας του θύματος της προσφεύγουσας και την απορρίπτει.

2. Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις σχετικά με το άρθρο 6 παρ.1 και 13 της Σύμβασης και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

3. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ.1 της Σύμβασης

4. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης,

5. Αποφαίνεται

α) ότι το καθ'ου η προσφυγή Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός προθεσμίας τριών μηνών, τα ακόλουθα ποσά:

ι. 8 000 ΕΥΡΩ (οκτώ χιλιάδες ευρώ), συν κάθε ποσό που τυχόν οφείλεται ως φόρος, λόγω ηθικής βλάβης,

ιι. 2 000 ΕΥΡΩ (δύο χιλιάδες ευρώ), συν κάθε ποσό που τυχόν οφείλει η προσφεύγουσα για φόρους, λόγω εξόδων και δικαστικής δαπάνης,

β) ότι από την εκπνοή της άνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της

ρν

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες,

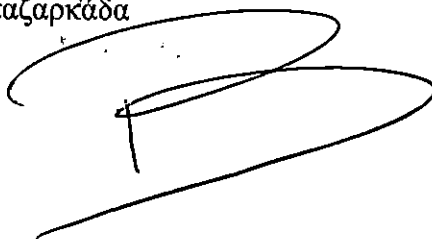
6. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 28 Μαΐου 2020, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 παρ.2 και 3 του Κανονισμού.

(υπογραφή)
Renata Degener
Αναπληρώτρια Γραμματέας

(υπογραφή)
Ales Pejchal
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου εγγράφου σε γαλλική γλώσσα.
Η Μεταφράστρια: Χρ.Παπαζαρκάδα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
Επικυρώνεται το γνήσιο της
παραπάνω υπογραφής του μεταφραστή
του Υπουργείου Εξωτερικών ο οποίος
μετάφρασε το συνημμένο κείμενο.

Αθήνα,

13 Ιουλ. 2023

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Ο Διευθυντής κ.α.α.

Ιωάννης Παυλίδης
ΔΕ Διοκ. Γραφ.

